

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра клінічної та реабілітаційної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Реабілітаційна психологія»
Спеціальність 053 Психологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 01 вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ
Освітня програма	Реабілітаційна психологія
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні і поведінкові науки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Нормативна
Курс / семестр	4 / II
Розподіл за видами занять та годинами навчання (денна / заочна форма навчання)	Лекції – 14 год / 4 год Семінарські заняття – 18 год / 6 год Самостійна робота – 58 год / 80 год
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного Навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
2. Опис дисципліни	
Анотація до курсу	Світовий та вітчизняний досвід подолання наслідків надзвичайних ситуацій свідчить про вагомий роль психологічної допомоги постраждалим та учасникам ліквідації надзвичайних ситуацій. Тому знання основних психічних реакцій людини на травматичні події та особливості надання першої психологічної допомоги є важливою умовою професійної культури психолога, складовою його професійної компетентності. Курс «Психологічна допомога у надзвичайних ситуаціях» спрямований на формування професійних знань про закономірності функціонування психіки та життєдіяльності особи у зоні граничних можливостей в умовах надзвичайних ситуацій. Засвоєння студентами теоретичних засад, понятійно-термінологічного апарату дисципліни, фахових компетентностей уможливить їх активну професійну діяльність в умовах надзвичайних ситуацій та сприятиме працевлаштуванню в організаціях, метою яких є подолання наслідків надзвичайних ситуацій природного, техногенного та соціального характеру.
Мета та цілі курсу	Мета курсу: сформувати у студентів уявлення про закономірності функціонування психіки та життєдіяльності індивіда у зоні граничних можливостей та розвинути практичні навички надання психологічної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій природного, техногенного та соціального характеру. Цілі курсу: -ознайомити студентів з фундаментальними дослідженнями вчених у галузі екстремальної психології; - дати основи знань та сформувати практичні навички надання першої (екстреної) психологічної допомоги потерпілим у надзвичайних ситуаціях; -ознайомити з психічними реакціями людини на травматичні події; -сформувати у студентів пошуковий інтерес до проблеми діагностики та корекції гострих та посттравматичних стресових розладів у постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій різного генезу; -навчити планувати психологічний супровід спеціалістів ризиконебезпечних професій; -розвивати у студентів

	<p>креативне мислення, навички самостійної роботи з літературою.</p> <p>Методи навчання: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемно-пошуковий, активні методи навчання (аналіз ситуацій, метод дискусій, «мозговий штурм», метод ситуаційно-рольових ігор, мультимедійні презентації та ін.).</p>
<p>Компетентності</p>	<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК6. Здатність приймати обгрунтовані рішення.</p> <p>ЗК12. Здатність і готовність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; діяти соціально відповідально та свідомо; ставитися з повагою до мультикультурності та різноманітності; спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово у професійній діяльності, протидіяти її дискримінації.</p> <p>Спеціальні компетентності:</p> <p>СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.</p> <p>СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.</p> <p>СК8. Здатність організувати та здійснювати психологічну реабілітацію</p> <p>СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.</p> <p>СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, адаптація до нових ситуацій у сфері професійної діяльності.</p> <p>Програмні результати навчання:</p> <p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p> <p>ПР15. Вміти розробляти та впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної реабілітації.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку,</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p> <p>ПР19. Організувати і проводити реабілітаційно-психологічну роботу в умовах санаторно-курортного оздоровлення.</p> <p>ПР20. Здійснювати моніторинг та якісну оцінку психологічного супроводу та психореабілітаційних програм.</p>

3. Структура курсу

№ з/п	Тема	Результати навчання	Кількість год			Завдання
			Лекції	Практичні заняття	Самостійні заняття	
1	<p>Тема 1. Загальні уявлення про предмет та завдання психологічної допомоги у надзвичайних ситуаціях (семінар № 1)</p> <p>Психологічна допомога у надзвичайних ситуаціях: міждисциплінарне визначення. Предмет та завдання вивчення дисципліни.</p> <p>Взаємозв'язок дисципліни з іншими галузями науки. Надзвичайна ситуація та екстремальна ситуація: співвідношення понять. Категорії визначення рівня надзвичайних ситуацій. Конфліктні та безконфліктні надзвичайні ситуації. Надзвичайні ситуації природного характеру. Надзвичайні ситуації техногенного характеру. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру. Соціальні небезпеки, пов'язані із психічним впливом на людину, з фізичним впливом на людину, із вживанням психоактивних речовин, із захворюваннями, із суїцидом. Надзвичайні ситуації воєнного характеру. Надзвичайні ситуації загальнодержавного, регіонального, місцевого та об'єктового рівнів. Проблема екстремальності у сучасній психологічній науці.</p>	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p>	2	2	6	<ol style="list-style-type: none"> Опрацювати рекомендовану літературу (2,5,7,27) і підготуватись до виступу на семінарському занятті. Проаналізуйте сучасний стан проблеми надання психологічної допомоги у надзвичайних ситуаціях у нашій країні та за кордоном. Законспекуйте визначення таких понять: «ситуація», «кризова ситуація», «екстремальна ситуація», «надзвичайна ситуація», «складні життєві обставини», «аварія», «катастрофа». Оформіть різновиди надзвичайних ситуацій у вигляді асоціативних малюнків-схем (на вибір)

2	<p>Тема 2. Особливості дії психічної травми при надзвичайній ситуації (семінар № 2)</p> <p>Психічна травма: історичний огляд проблеми. Чинники розвитку безпосередніх та віддалених негативних наслідків надзвичайних ситуацій. Періоди розвитку психотравмуючої ситуації. Стадії (фази) процесу переживання психотравмуючих ситуацій (за М. Решетніковим). Непатологічні психоемоційні реакції на травматичну ситуацію. Психопатологічні психогенні розлади (психогенії) як хворобливі стани людей в умовах дії психічної травми у надзвичайних ситуаціях. Афективно-шоківі реакції людей в умовах надзвичайних ситуацій (далі – НС). Форми і методи психологічної роботи з психотравмою (психологічний дебрифінг, аутодебрифінг, група підтримки дітям та дорослим в гострому, хронічному та відстроченому стресовому розладі, програма подолання психічних травм дитинства та ін.). Соціально-психологічна адаптація постраждалих в надзвичайних ситуаціях до звичайних умов життєдіяльності.</p>	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p>	2	2	6	<ol style="list-style-type: none"> Опрацювати рекомендовану літературу (2,3,5,7, 27) і підготуватись до виступу на семінарському занятті. Виконати індивідуальні завдання, розглянути практичні кейси.
---	---	--	---	---	---	--

3	<p>Тема 3. Психологічні аспекти переживання гострого горя як аномальної життєвої кризи (семінар №3)</p> <p>Нормативна та аномальна криза. Синдром втрати (гострого горя). Горе як хвороба, як втрата прихильності, як втрата особистої свободи, як стрес. Стадії переживання гострого горя (Дж.Енджел, Дж.Тельтейбаум). Поведінкові реакції при неускладненому (нормальному, здоровому) горі. Форми дисфункціонального (патологічного, ускладненого) горя (Е.Ліндемманн): відсутнє горе, викривлене горе, перетворене (конвертоване) горе, хронічне горе, відстрочене горе, перебільшене горе, передбачене горе, «не вивільнене» горе. Ставлення до кризової ситуації. Основні принципи психологічної допомоги при гострому горі. Вікові особливості переживання горя. Реакція дітей та підлітків на смерть близької людини. Особливості психологічної допомоги особам залежно від стадії переживання горя.</p>	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p>	2	2	8	<p>1. Опрацювати рекомендовану Літературу (1,4,5,7, 10,12,20) і підготуватись до виступу на семінарському занятті.</p> <p>2. Виконати індивідуальні завдання, розглянути практичні кейси.</p>
---	--	---	---	---	---	---

4	<p>Тема 4. Екстремальна професійно-психологічна підготовка персоналу ризиконебезпечних професій (семінар №4)</p> <p>Організація екстремальної професійно-психологічної підготовки персоналу аварійно-рятувальних служб та військовослужбовців. Сучасні психолого-педагогічні технології розвитку професійних якостей персоналу аварійно-рятувальних служб та військовослужбовців для роботи в умовах надзвичайних ситуаціях. Методика перевірки та оцінки екстремальної психологічної готовності персоналу аварійно-рятувальних служб та військовослужбовців. Надійність професійної діяльності людини в умовах надзвичайних ситуацій. Внутрішні та зовнішні фактори надійності. Стратегії регуляції професійного стресу працівників «екстремальних» професій. Психічна адаптація до змінених умов існування. Принципи та методи зниження рівня психічних втрат та психічної неадаптованості серед персоналу аварійно-рятувальних служб та військовослужбовців. Психологічне забезпечення відновлювального періоду діяльності персоналу ризиконебезпечних професій.</p>	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p>	2	2	6	<p>1.Опрацювати рекомендовану Літературу (5, 27, 29) і підготуватись до виступу на семінарському занятті.2.Виконати індивідуальні завдання, розглянути практичні кейси.</p> <p>3. Систематизуйте рівні групової роботи з різними категоріями персоналу аварійно-рятувальних служб та військовослужбовців у вигляді таблиці (вказіть мету, завдання).</p>
---	--	---	---	---	---	--

5	<p>Тема 5. Екстрена психологічна допомога потерпілим у надзвичайній ситуації (семінари № 5, 6)</p> <p>Поняття, мета та завдання першої психологічної допомоги (ППД) постраждалим у надзвичайній ситуації. Основні принципи надання першої психологічної допомоги у надзвичайних ситуаціях. Специфіка роботи психолога в екстремальних умовах. Основні напрямки роботи психолога в осередку НС. Особливості надання психологічної допомоги в осередку НС (робота психолога із жертвами, ізольованими в осередку НС; постраждалими безпосередньо фізично, психологічно, матеріально; очевидцями; спостерігачами; рятувальниками). Правила першої психологічної допомоги постраждалим в НС. Види першої психологічної допомоги людям в залежності від вираженої психогенної реакції на НС (шокові реакції, ступор, плач, паніка, істеричний розлад, агресія, рухове збудження, нервоветремтіння, апатія, страх). Особливості першої психологічної допомоги рятувальникам ДСНС</p>	<p>Розуміти та</p> <p>ПР2. Закономірності особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку,</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p>	2	4	12	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати рекомендовану літературу (2, 5, 6,7, 27) і підготуватись до виступу на семінарському занятті. 2. Виконати індивідуальні завдання, розглянути практичні кейси, практикум. 3. Законспектувати алгоритми першої психологічної допомоги потерпілим залежно від вираженої психічної реакції на НС.
---	---	---	---	---	----	---

6	<p>Тема 6. Психологічна діагностика, корекція та профілактика в роботі з постраждалими у надзвичайних ситуаціях (Семинар № 7)</p> <p>Психологічна діагностика, корекція та профілактика в роботі з постраждалими у надзвичайних ситуаціях Методи вивчення психічного стану, поведінки людини і групи у надзвичайних ситуаціях. Методи вивчення суб'єктивної значущості для людини психогенних ситуацій. Основні методики діагностики кризових станів. Специфіка діагностики психічних станів у дітей, які пережили надзвичайні ситуації. Психологічна профілактика психічних розладів в осіб, які пережили надзвичайну ситуацію. Особливості групової психокорекції гострих та посттравматичних стресових станів потерпілих у надзвичайних ситуаціях. Форми і методи психологічної роботи з психотравмою (психологічний дебрифінг, аутодебрифінг, група підтримки дітям та дорослим в гострому горі, програма подолання психічних травм дитинства та ін.). Стадії роботи з психотравмою: гостра фаза, фаза корекції і реабілітації. Мета, специфіка та завдання основних напрямків комплексної реабілітації постраждалих у надзвичайній ситуації.</p>	<p>PR2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>PR9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p> <p>PR15. Вміти розробляти та впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної реабілітації.</p> <p>PR17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку,</p> <p>PR18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p>	2	2	8	<p>1. Опрацювати рекомендовану літературу (5, 7, 25, 27) і підготуватись до виступу на семінарському занятті.</p> <p>2. Виконати індивідуальні завдання, розглянути практичні кейси, практикум.</p>
7	<p>Тема 7. Психологічна допомога постраждалим залежно від виду надзвичайної ситуації</p>	<p>PR2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних</p>	2	4	12	<p>1. Опрацювати рекомендовану Літературу (1, 2, 4, 5, 6, 8, 10,11, 20-22) і підготуватись до виступу на семінарському занятті.</p>

	<p>(семінари № 8, 9) Психологія жертви. Поняття про синдром набутої безпорадності. Клініка психічних розладів у постраждалих від стихійних лих, катастроф. Організація психологічної допомоги постраждалим у вогнищах стихійних лих та катастроф. Психологічні наслідки тероризму. Діагностика психічних розладів і організація психологічної допомоги заручникам. Психологічні наслідки аварії на Чорнобильській АЕС. Особливості психологічної допомоги постраждалим внаслідок техногенних катастроф (на прикладі аварії на ЧАЕС). Психологічні наслідки, викликані воєнними діями (на прикладі України, Ізраїлю та ін.). «В'єтнамський синдром». Особливості психологічної допомоги учасникам бойових дій та їх сім'ям. Нормативно-правові документи, що регламентують проведення психологічної реабілітації військовослужбовців, їх сімей та постраждалих у війні в Україні. Специфіка організації психологічної реабілітації постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій в умовах санаторно-курортного оздоровлення. Психологія волонтерської діяльності. Психологічна допомога волонтерам, які займаються допомогою українським військовим.</p>	<p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання. ПР15. Вміти розробляти та впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної реабілітації. ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя. ПР19. Організовувати і проводити реабілітаційно-психологічну роботу в умовах санаторно-курортного оздоровлення. ПР20. Здійснювати моніторинг та якісну оцінку психологічного супроводу та психореабілітаційних програм.</p>			<p>2. Виконати індивідуальні завдання, розглянути практичні кейси, практикум. 3. Розробіть проект програми психологічної допомоги потерпілим від стихійного лиха, катастрофи, терористичного нападу, воєнних дій та ін. (на вибір). Презентація проекту відбувається у групі студентів за допомогою мультимедійних засобів.</p>
--	--	--	--	--	--

4. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів навчання з навчальної дисципліни, є: - своєчасне і у повному обсязі виконання всіх навчальних завдань, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни; - глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах; - вміння самостійно аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку та розвитку; - вміння застосовувати методи психологічної діагностики та психопрофілактики на практиці; - вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, де 50 балів відводиться на оцінку усних та письмових відповідей студентів (тестування, презентації, виконання самостійної роботи та контрольної роботи) і 50 балів – на оцінювання відповідей студентів на екзамені.

Поточний та модульний контроль (50 балів). На **семінарських заняттях** студенти за *усну відповідь* та *письмову відповідь* (тестування) максимально можуть отримати 5 балів. При цьому, студенти здійснюють огляд літератури за ключовими поняттями теми, анотують та конспектують першоджерела, дискутують з приводу ефективних методів психологічної допомоги у надзвичайних ситуаціях, аналізують різні види групової та індивідуальної роботи з постраждалими. Усне опитування студентів може здійснюватись індивідуально та фронтально.

Оцінка **«відмінно»** ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем курсу, розгляду яких були присвячені лекційні та семінарські заняття. Притім, знання мають бути осмисленими, що виявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до виконання завдань не лише у форматі репродукції, а й з елементами креативності.

Оцінка **«добре»** ставиться за наявність у студента знань щодо більшості тем з дисципліни «Психологічна допомога у надзвичайних ситуаціях», що передбачені робочою програмою. Притім, знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).

Оцінка **«задовільно»** ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з дисципліни, які при цьому не завжди точно ним розуміються і недостатньо повно вербалізуються.

Оцінка **«незадовільно»** ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем з дисципліни «Психологічна допомога у надзвичайних ситуаціях», або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує.

Самостійна робота

Самостійна робота студентів забезпечує підготовку студента до аудиторних занять і контрольних заходів. Результати цієї підготовки виявляються в активності студента на заняттях, при виконанні ним контрольних робіт, тестових завдань й інших видів робіт. Самостійна робота студентів включає: опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури; пошук, аналіз літератури і електронних джерел інформації; підготовку термінологічного словника; розробку програми першої психологічної допомоги та психологічної реабілітації постраждалих в наслідок надзвичайної ситуації; підготовка до написання контрольних робіт, інших форм поточного контролю; систематизація вивченого матеріалу перед семестровим екзаменом. Завдання самостійної роботи описані в робочій програмі до курсу. Сукупна кількість балів за самостійну роботу – 15 балів. Конспект самостійної роботи студент здає за 10 днів до тижня КСР (контролю самостійної роботи).

Вимоги до оцінювання самостійної роботи студентів.

Завдання, що оцінюються у 2 бали: 2 бали виставляється у тих випадках, якщо завдання здані вчасно і в повному обсязі з дотриманням правил академічної доброчесності. 1 бал виставляється, якщо завдання не здано у повному обсязі або невчасно. 0 балів виставляється, якщо завдання не здано.

Вимоги до оцінювання дослідницької роботи, що оцінюється у 3 бали: 3 бали виставляється, якщо завдання актуальне, виконано вчасно і в повному обсязі, відповідає обраній темі і меті, є доступним для аудиторії, використовуються унаочнення, дотримана структура виступу. 2 бали виставляються, якщо завдання актуальне, виконано вчасно, але не в повному обсязі, є помилки; відповідає обраній темі і меті, є малодоступним для аудиторії, унаочнення не використовуються, дотримана структура виступу. 1 бал виставляється, якщо завдання актуальне, виконано вчасно, але не в повному обсязі, є помилки; мало відповідає обраній темі і меті, є малодоступним для аудиторії, унаочнення не використовуються, не дотримана структура виступу. 0 балів виставляється, якщо завдання не виконано.

Для оперативного опитування студентів на семінарських заняттях використовують **тестовий контроль знань**. Для цього передбачені завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих, завдання на встановлення правильної відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності. Сукупна кількість балів за тест – 5 балів.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді передбачають перевірку цілої низки знань, умінь, навичок (знання термінів, процесів тощо, вміння конкретизувати, вміння виділяти головне, вміння визначати передумови, причини, сутність розвитку розладів психіки). Завдання вважається виконаним, якщо студент вказав правильний варіант відповіді, і оцінюється у 0,5 бала.

Завдання на установлення правильної відповідності (логічні пари). До кожного завдання подано інформацію, що позначено цифрами (лівий стовпчик) та буквами (правий стовпчик). Виконуючи завдання, необхідно установити відповідності між двома групами інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари). Кожна правильно визначена логічна

пара оцінюється в один бал. Максимальна кількість балів за завдання – 2.

Завдання на установлення правильної відповідності. До кожного завдання подано перелік процесів, симптомів тощо, позначених буквами. Їх необхідно розташувати у правильній послідовності. Завдання вважається виконаним, якщо студент визначив правильну послідовність, і оцінюється в 1 бал.

Контрольна робота студентів максимально оцінюється у 10 балів, де 9-10 б. виставляється, коли питання контрольної роботи розкриті повністю, наведені приклади описаних явищ, подано обґрунтування виникнення того чи іншого явища; 8-7 б. виставляються у разі недостатнього аналізу явища, наведено лише один приклад, питання розкрито не в повній мірі, проте студент дав відповіді на всі питання; 6-5 б. за контрольну роботу виставляється, коли студент не відповів на одне питання контрольної роботи, дав часткові відповіді на решта і не навів приклади описаних явищ; 4-3 б. виставляється, коли студент не відповів на половину питань, проте дав часткові малозмістовні відповіді на решта; 2-1 б. виставляється студенту, який не відповів на жодне питання, або у відповідях не розкритий зміст питання.

Перед написанням письмової роботи у форматі тестів, контрольної роботи тощо студенти отримують завдання та посилання на навчально-методичну й наукову літературу для самостійної підготовки.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену. На екзамен виносяться питання програми навчальної дисципліни «Психологічна допомога у надзвичайних ситуаціях». Студент набирає 50 балів за роботу впродовж семестру та 50 балів – за екзамен. Білет складається з 3 завдань. Перше і друге завдання – теоретичний аналіз питання, третє завдання – прикладне значення предмету. Також екзамен може бути онлайн у формі тестів.

Умови допуску до підсумкового контролю. Виконання усіх запланованих робочою програмою дисципліни форм навчальної роботи, що підлягають контрольному оцінюванню. Пропущені заняття відпрацьовуються протягом місяця (усно або ж за допомогою тестів) після пропущеного заняття або протягом тижня КСР. Самостійна робота (конспект) повинні бути здані до завершення змістового модуля з теми. Мінімальна кількість балів для допуску до екзамену – 25 балів.

Форми оцінювання в університеті регламентуються згідно Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf) Облік навчальної роботи студентів здійснюється згідно Положення про електронний журнал обліку навчальної роботи здобувачів освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (нова редакція) (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/01/elektronni-zyrnal.pdf>)

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекції (тестування)	10
Семінарські заняття	15
Контрольна робота	10
Самостійна робота	15
Екзамен	50
Разом	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні											Всього
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Лекції (тестування)	2		2		2		2		2			10
Семінарські заняття		5		5				5				15
Контрольна робота									10			10
Самостійна робота						5				10		15
Екзамен											50	50
Всього за тиждень	2	5	2	5	2	5	2	5	12	10	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Основна література:

- Андерсен К., Рьокхольт Е. Г., Рісе М. Групи психологічної підтримки для дітей та підлітків, які втратили близьких людей. Методичний посібник, 2017. 224с.
- Боснюк В. Ф. Психологічний спецпрактикум з екстремальної та кризової психології: курс лекцій. Х.: НУЦЗУ, 2021. 76 с. URL: http://29ujmo6.257.cz/bitstream/123456789/14002/1/Псих%20Спецкурс%20Е%20та%20К%20псих%20К_Лек%20%28Боснюк%29%20.pdf
- Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знуцать у сім'ї до політичного терору. Львів, 2019. 424 с.
- Горбунова В.В., Карачевський А.Б., Климчук В.О., Нетлюх Г.С., Романчук О.І. Соціально-психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп : навчальний посібник. Львів : Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. 96 с. URL: https://k-s.org.ua/wp-content/uploads/2019/08/Posibnuk_A5-1-1.pdf
- Екстремальна психологія: Підручник / За заг. ред. проф. В.Тімченка. К.: ТОВ «Август Трейд», 2007. 502 с.
- Коқун О.М., Агаев Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Остапчук В.В. Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/84274034.pdf>

7. Мороз Р. А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги: методичні рекомендації. Миколаїв: Ілліон. 2016. 224 с.
8. Панок В. Г. Методичні підходи до надання психологічної допомоги потерпілим від техногенної катастрофи / Центр, соц. експертиз і прогнозів ін.-ту соціол. НАН України та ін. К., 2019. 104 с. URL: <http://surl.li/fvltld>
9. Перша психологічна допомога: Посібник для працівників на місцях. К.: Університетське видавництво «ПУЛЬСАРИ», 2017. 66 с. URL: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44615/9786176150787-ukr.pdf;jsessionid=6E53BAAB313D4A5A42A47127781D319D?sequence=72>
10. Сантандер Хеге та ін. Групи психологічної підтримки дорослих, які втратили близьких людей внаслідок різних обставин. Методичний посібник. 2017. 152 с.
11. Тероризм: теоретико-прикладні аспекти: навчальний посібник / кол. авторів; за заг. ред. проф. В.К. Грищука. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 328 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4838/1/protydija_teroryzmu.pdf
- Додаткова література:**
12. Бессел ван дер Колк. Тіло пам'ятає все. Яку роль психологічна травма відіграє в житті людини і які техніки допомагають її подолати / пер. з англ. І. Чорного. К.: Форс Україна, 2021. 464 с.
13. Боуен Деніс Вступ до клінічної психології. Курс лекцій; пер. О.Карабчук Київ: Горобець, 2018. 152 с.
14. Ведмідь Н. Методологічні основи типізації суб'єктів санаторно-курортної діяльності. Вісник КНТЕУ. 2012. № 6. С. 72-83. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2012/06/8.pdf>
15. Курортологія та курорти України : навч. посіб. для самостійної роботи студентів VI курсу медичних факультетів при підготовці до практичних занять з навчальної дисципліни «Медична реабілітація» / уклад. С. М. Малахова, О. О. Черепок, Н. Г. Волох. Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. 105 с. URL: http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/9487/1/Kurortolohiya_ta_kurorty_Ukrayiny_2019.pdf
16. Міщиха Л. П., Кулеша-Любінець М. М. Психічне здоров'я як складова особистісного благополуччя. Психічне здоров'я як складова особистісного благополуччя. Сучасні тенденції спрямовані на збереження здоров'я людини. Збірник наукових праць. Харків, 2020. Вип.1. С.166-168.
17. Москалець В. П. Психологія особистості. Підручник. К., 2021. 364 с.
18. Мурджані А. Сила емпатії, переваги чутливості в цьому жорстокому світі / пер. з англ. Т. Кільчук. К., 2021. 208 с.
19. Мур Томас. Піклування про душу: як сповнити глибиною і сенсом щоденне життя / пер. з англ. О. Демиденко; за фах.ред. Д. Зелеського і О. Фешовця. Львів: Вид-во «Астролябія», 2020. 448 с.
20. Невидимі наслідки війни. Як розпізнати? Як спілкуватись? Як допомогти подолати? Довідник для широкого кола фахівців / за заг. ред. К. Возніцина, Л. Литвиненко. Київ, 2020. 192 с. URL: <http://surl.li/fvmje>
21. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник / за заг.ред Л. Гридковець. Том 3. Київ, 2018. 236 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/4/d/430841.pdf>
22. Охорона психічного здоров'я в умовах війни / пер. з англ. Тетяна Семігіна, Ірина Павленко, Євгенія Овсяннікова [та ін.]. К. : Наш формат, 2017. 1068 с. URL: <http://surl.li/fvmij>
23. Посібник з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки Гуманітарна допомога в Україні та сусідніх країнах. Inter-Agency Standing Committee, 2022.

24. Практична психосоматика: депресія. Навчальний посібник / За заг. ред. О. С. Чабана, О. О. Хаустової. 2-е видання, доповнене. К., 2021. 216 с.
25. Практична психосоматика: діагностичні шкали. Навчальний посібник / За заг. ред. О. С. Чабана, О. О. Хаустової. К.: ВНТУ, 2018. 108 с.
26. Протокол діагностики та терапії ПТСР (NICE). URL: https://ipz.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/nice_2.pdf
27. Сулятицький І., Островська К., Осьодло В. та ін. Психолого-корекційний практикум травм війни: навч. посібник. Львів, 2019. 396 с.
28. Титаренко Т. М. Психологічне здоров'я особистості: засоби самопомоги в умовах тривалої травматизації [Текст]: монографія. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 160 с.
29. Lazorko, O., Koval, S., Hrek, O., Shkrabiuk, V., Kulesha-Liubinets, M., & Bihun, N. Psychological Security of the Individual as a Functional Component of Professional Activity. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 2021, 12(4), 455-473. URL: <https://doi.org/10.18662/brain/12.4/259>
30. Vasylieva, N., Kulesha-Liubinets, M., Trubaieva, K., Dub, M., Ribtsun, Y., & Ivantsev, N. Speech Therapy as a Component of Comprehensive Rehabilitation of Patients with Acute Impairment of Cerebral Circulation. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 2022, 13(3), 181-194. URL: <https://doi.org/10.18662/brain/13.3/361>
31. Voskoboinikova V. V., Kalko K. O., Kulesha-Liubinets M. M., Nikolaievska Yu. V., Samoiliuk O. V., Rybalko P., Drogovoz S. M. THE EFFECTIVENESS OF MUSIC THERAPY AS A NON-DRUG APPROACH TO THE CORRECTION OF VARIOUS PATHOLOGICAL PROCESSES IN THE BODY. URL: https://pharmacologyonline.silae.it/files/archives/2021/vol3/PhOL_2021_3_A213_Voskoboinikova.pdf
32. Кулеша-Любінець М. М. Психологічна допомога у надзвичайних ситуаціях: навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності «Психологія». 2-е вид., оновлене і доповнене. Івано-Франківськ : Електронне видання, 2023. 48 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	кафедра клінічної та реабілітаційної психології факультету психології
Викладач (і), гостьові лектори	к.психол.н., доцент Мирослава Миронівна Кулеша-Любінець
Контактна інформація викладача	myroslava.kulesha@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) студент буде недопущений до здачі підсумкового контролю (https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf).
--------------------------	--

Пропуски занять (відпрацювання)	Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань внаслідок пропущених занять без поважних причин. Відпрацювати пропущені заняття студенти зможуть письмово (виконати тести, написати контрольну роботу та ін.) або усно протягом місяця після пропущеного заняття або протягом тижня КСР. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі завдання згідно вимог, проходять тестування за темами (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Роботи повинні бути виконані й представлені студентом у встановлений час, при цьому не пізніше ніж за 1 тиждень до завершення вивчення навчального курсу групою. Ті, хто не виконали тести, практичні завдання, завдання самостійної роботи вчасно, повинні їх виконати, однак оцінка при цьому буде знижена відповідно до розроблених критеріїв. У випадку незадовільного виконання завдань, виявів недобропорядної поведінки, академічної недоброчесності (списування), викладач пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи, а пред'явлені студентом завдання не зараховуються.
Невідповідна поведінка під час заняття	Неприйнятним для студентів Університету є: порушення норм моралі, що включає негідну поведінку; пропуски навчальних занять без поважної на то причини; вчинення дій, що перешкоджають здійсненню навчального процесу; порушення академічної доброчесності.
Додаткові бали	Можливі за бажанням студента (виконання індивідуального завдання, участь у брейн-рингу з зоопсихології тощо)
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти здійснюється згідно Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf
<p>Викладач _____ Мирослава КУЛЕСА-ЛЮБІНЕЦЬ</p>	